

HOE OVERLEEF IK DE KEIHARDE MANAGER?

JAN DIJKGRAAF

BBNC UITGEVERS
ROTTERDAM, 2011

INLEIDING

Werken kan hartstikke leuk zijn. Maar ja, die baas hè? Man, man, man, want een prutser is het toch! Wat een amateur! Wat een vuile rat ook! Een bruinwerker (naar boven), een ellebogenwerker (naar de zijkant) en een trapper (naar beneden)! Vreselijke vent (of kutwif)! Of misschien valt de figuur als mens wel mee, maar lijdt-ie aan de ziekte die incompetentie heet. Is-ie slachtoffer van het Peter's Principle. Het zou voor alle partijen het beste zijn als die baas van jou niet volgende week, maar nog gisteren zijn biezen pakte.

Helaas, zo makkelijk gaat het meestal niet. Het is bij een slechte baas (zelf noemen ze zich manager, en als ze helemaal zijn losgezongen van de aarde zelfs 'leider') helaas anders dan bij een slechte trainer van een voetbalelftal. In die tak van sport luidt de (terechte) stelling dat het gemakkelijker is één trainer te vervangen dan een heel elftal. In het bedrijfsleven en bij andere organisaties werkt dat anders. Daar mag de slechte trainer (baas, manager, leider) eerst zijn halve elftal de vernieling in helpen voordat hij zelf een enkeltje richting uitgang krijgt.

Het goede nieuws: een slechte manager kómt een keer aan de beurt. En om te zorgen dat dat eerder is dan dat jij de lul bent, heb ik dit boek geschreven. Als je zelf competent bent (ik sluit het gezien de aanschaf van dit boek niet uit), moet je je niet door een als 'keiharde manager' verklede zak stront kapot laten maken. Als je dit boek toepast in de dagelijkse praktijk, overleef je je baas (op de werkvloer). Komt er overigens na die baas weer een zak hooi op diens stoel te zitten, dan moet je de ultieme consequen-

tie trekken: dáár ga jij je talenten niet aan verspillen. Wegwezen!

Maar tot die tijd gaan we eraan werken om je van genoeg gereedschap te voorzien om één rotbaas/keiharde manager/incompetente sukkel te overleven. Of alle trucs en tips in dit boek helemaal netjes zijn? Ach. Ze hebben mij sinds mijn eerste werkdag (23 augustus 1982) vallend en opstaand langs tientallen bazen laten laveren. En van de meeste zeg ik: had ik ze toen, aan het begin van mijn werkzame leven, maar allemaal in de gereedschapskist gehad. Had mij voor heel veel fouten behoed.

De pest met bazen/managers/leiders/coaches/eerstenonderhangelijken (ja, ze hebben enge termen voor zichzelf bedacht) is: er zijn veel meer slechte dan goede. En er is wel een middenmoot, van die mannen en vrouwen die niet heel slecht zijn en niet een heel rot karakter hebben, maar per saldo kun je daarop ook niet vertrouwen. De heel slechte herken je namelijk zo, de heel goede ook, maar de grote grijze middenmoot bestaat uit leidinggevendenden die vooral als doel hebben: leidinggevende te zijn. Terwijl ze veel beter zijn in bijvoorbeeld sales, stukkie tikken of het bedienen van een omvangrijk machinepark. Da's misschien wel de gevaarlijkste categorie.

Anyway: lees het, word af en toe boos op me, sla me af en toe instemmend op de schouder, (glim)lach hier en daar, blijf zelf nadenken, haal eruit wat goed voor je is, leg naast je neer wat je bullshit vindt en als het goed is, ga jij die sukkel die zich je baas noemt met je allerliefste glimlach uitzwaaien. Als hij vertrekt...

Eén waarschuwing vooraf nog: ik geloof niet in de slachtofferrol die werknemers aannemen. Er ligt dus niets aan een ander, want alles ligt aan jezelf. In die zin is dit een doe-boek, geen therapeutisch verhaal.

Jan Dijkgraaf

VAL DE BAAS NIET LASTIG MET JE PRIVÉGENEUZEL

Laten we meteen de toon zetten. Het is voor jouw werkgever volstrekt irrelevant dat je zoontje kiespijn heeft, je hond moet kotsen, je de huissleutel bent vergeten in je zak te stoppen, je vrouw het met de melkboer doet en dat de brug weer open stond. Jouw werkgever huurt geen theekransje in als persoonlijke attractie, nee, jouw werkgever huurt jou in vanwege je lichamelijke en/of geestelijke vaardigheden en daar wil-ie zo optimaal mogelijk van profiteren opdat er doelstellingen worden behaald en er bijvoorbeeld winst wordt gemaakt.

Werkgevers verwachten van werknemers dat ze zich onder werktijd focussen. Ja, ook van vrouwen, die erg goed in multi-tasks schijnen te zijn. En dat focussen dient, hoe egoïstisch van die baas, op het werk betrekking te hebben. Nu zijn er natuurlijk altijd leidinggevendenden die in een boek hebben gelezen dat het heel erg betrokken lijkt als ze zo af en toe informeren naar het wel en wee bij hun mensen thuis – en dat is allemaal prima. Moeten ze lekker zelf weten. Punt is echter: dan ligt het initiatief bij de baas. Die stelt dan een vraag. En daar moet je natuurlijk gewoon beleefd antwoord op geven. Beleefd, dames, betekent: in drie zinnen. Dan is het wel weer mooi geweest met de intermenselijke contacten.

Als je dat niet begrijpt en je valt je baas constant lastig met je privégeneuzel, dan zal die baas (want zo zijn bazen) vanzelf één woord op je voorhoofd zien staan. En dat woord is: kutsmoes!

Jij gebruikt je privéproblemen namelijk vast niet om uit te leggen waarom je vanavond weer gaat overwerken en in het weekend ook, of om te bewijzen dat je met gezeik thuis best ruim boven target kunt presteren. Nee, jij gebruikt je dingetjes thuis – zo zie ik het van afstand – om je net-niet-geheel-succesvol-zijn (lees: je falen) van een valide verklaring te voorzien. Dat kan klein falen zijn (te laat komen), maar ook groot falen (jouw doelstellingen niet halen en dus hém een probleem bezorgen). Je herkent dit type ook aan hun taalgebruik. Veel zinnen beginnen met ‘ik’ of met ‘ja, maar’. Dodelijk vermoeiend voor een baas.

Er is nóg een heel belangrijke reden om je baas niet lastig te vallen met je thuisdingetjes. Als je altijd maar loopt te mekkeren over oorontstekingen, de BSO, de wachttijden op maandagochtend bij de huisarts, de vergaderdagen op de basisschool en al die andere redenen-om-je-werk-niet-goed-te-doen-meuk, word je niet serieus genomen op het moment dat er écht iets aan de hand is. Terwijl het dán bittere noodzaak is dat die werkgever van je even bewijst dat-ie je echt niet alleen als een productiemachine op twee benen beschouwt. Iemand die nooit zeurt en die opeens in blinde paniek om een gunst vraagt wegens privésoro's – die krijgt nooit ‘nee’ te horen. Zelfs niet van de grootste hork. Maar dan hebben we het wel over een gevalletje huis in brand, acute ziekenhuisopname en surprise-party wegens het overlijden van schoonmoeder. Indien je dán een ‘njet’ te horen krijgt, rest je maar één ding: zie het hoofdstuk ‘Je kunt altijd nog ziek worden...’

WEET DAT ER ALTIJD IEMAND OP 'FORWARD' DRUKT

Leidinggevend zijn voor één ding (terecht) allergisch: medewerkers met een dubbele tong. En dan niet die door de drank veroorzaakte, maar die door karakterzwakte veroorzaakte dubbele likworst. Waarmee wordt bedoeld: je zegt je Grote Leider één ding, maar je zegt achter zijn rug om heel andere dingen. Vroeger gebeurde dat doorgaans bij de koffieautomaat, later in het rookhol en tegenwoordig in de mail.

Picture this: Hans is een krakkemikkige chef op een afdeling. Hans bezorgt jou een leuke baan doordat je hem knap weet te manipuleren. Zo is Hans heel gevoelig voor complimentjes. Die deel je dus ook uit, tot je arm er bijna zwart van ziet. Het is geen methode die zorgt dat je trots op jezelf bent. Integendeel. Maar als-ie voor jou werkt, dan ga je maar lekker je goddelijke gang. Wat je dan echter niet moet doen, is stoom afblazen over je eigen rubberen ruggengraat tegen collega's. En al helemaal niet zwart-op-wit.

Mail, lieve, lieve, naïeve lezer, wordt ALTIJD doorgestuurd. Het is het meest verraderlijke medium ter wereld, die e-mail. Want je tikt 'effe een mailtje' alsof het een babbeltje in het rookhok betreft, maar in werkelijkheid krijgt een mailtje dat verkeerd valt gewoon de status van een juridisch document op het moment dat er poep aan de knikker is. Bedenk dus bij elk mailtje dat je tikt, ook aan iemand die vandaag (!) je (werk)vriend is, dat het kan worden doorgestuurd. Ook aan die Hans die jou zo'n leuke baan bezorgde – tót-ie doorheeft dat je helemaal geen zak meende van al die com-

plimenten over zijn creativiteit, zijn door God gegeven talent, zijn empathisch vermogen, zijn doortastendheid, zijn visie, zijn leiderschap en zijn zo heerlijk aanvoelende aambeien. Toen Hans zwart-op-wit, in het door die voormalige (werk)vriend maar inmiddels tot directe concurrent gemetamorfoseerde takketrut doorgestuurd mailtje, las dat je hem eigenlijk een grote nono vond, nam hij die emmers vol slijm opeens een stuk minder serieus.

Het geldt overigens in het algemeen. Mail wordt doorgestuurd. Expres of per ongeluk (gebeurt ook). De wijze en het moment waarop, de omstandigheden waaronder, dat maakt voor het resultaat niet uit. Elk mailtje dat je stuurt, moet je beschouwen als een geschreven brief waarop je handtekening staat en die door iedereen wordt gelezen.

En dan ben jij hopelijk niet zo'n bijgoochem die dan nu bijdehand gaat lopen roepen dat-ie dan voortaan wel 'strikt vertrouwelijk' boven de mails gaat zetten. Of dat de mail die je verstuurt een schitterende, van bedrijfswege verstrekte, disclaimer bevat die zulks zou moeten tegengaan. Maar dan ben je dus een sukkel. Je hebt namelijk de regels. En je hebt de realiteit. Hou bij het versturen van mails maar gewoon rekening met deze realiteit: hoe geheimzinniger, hoe groter de kans op verdere verspreiding.

Er is nog een manier om dit soort ellende te voorkomen, by the way. Beschouw dat prachtige mailprogramma niet langer als de eerste de beste chatapplicatie. Als je wilt chatten, doe je dat maar lekker in de kroeg. Nog gezelliger ook. En doe het zonder getuigen, zodat je altijd kunt ontkennen wat je in de mond wordt gelegd. En dat je nooit roddelt en dat dit dus allemaal niet op jou slaat, nemen we natuurlijk graag van je aan, Pinokkio...

